

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulvm Vltimvm. Clericos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

scatur, sicuti dixi loco. est. n. 11. & expressè tradit *Axor. 10. 2. lib. 7. c. 4.*

3 Notandum tertio. Si privilegium alicui concessum noxium esse incipiat Ecclesie, vel Rei publicae, revocari potest ab eo, qui concepit, vel ejusdem successore, aut Superiore. Ita tradunt etiam DD. *in c. Suggestum 9. de decimis, & docui cit. tract. 4. c. 23. n. 19.*

4 Adverte, quòd dico, revocari posse; non enim ipso Jure annullatur, si ab initio validè impetratum est, sicuti dicitur *in cit. c. Suggestum*. Ceterùm Princeps non solet, & plerumque non potest concedere privilegium cum notabili aliorum, praesertim communitatis, aut Ecclesiae praedictio, & damno. *argum. L. 2. C. de precibus Imperatori offerendis, & L. servitutes 14. §. loco. publico, ubi id tradit Gl. v. incommodo ff. de servitutibus*. Quam ob rem talia rescripta, & privilegia Principum falsa, aut subreptitia praesumuntur, teste *Gl. finali in c. 2. de rescriptis*; nisi expressè fiat mentio praedictio alteri inferendi, & nulla alia fraudis suspicio adsit. *L. 2. §. 16. ff. ne quid in loco publico &c.* Ubi dicitur: si quis à Principe impetravit, ut in publico loco aedificet, non est credendus sic aedificare, ut cum incommodo alicujus id faciat, neque sic conceditur, nisi fortè quis hoc impetraverit.

5 Simile quoddam dici potest de consuetudine introducta contra Jus commune, ut in simplicibus beneficiis residere non sit esse, per quam consuetudinem beneficiis Jus quoddam non residendi acquiritur, si enim haec consuetudo, quam pono legitime praescriptam esse, tendere incipiat in notabile alicujus Ecclesiae detrimentum, quia destituitur idoneis, ac necessariis ministris, hoc casu Episcopus, novo condito statuto, consuetudinem tollere potest, requisito consensu Capituli, quem si neget, nihilominus procedere, & decernere poterit Episcopus secundum *Abb. inc. precedentr. n. 4.* quia Capitulum non potest bonum Ecclesiae, quod Episcopus ex officio promovere tene-

netur, impedire; sin autem necessitas non cogat, ut residentia beneficiis imperetur, seu quia Ecclesia Canonicis abundat, seu quia absentes Vicarios constitutos habent, tunc Canonicorum, seu collegiatorum, de quorum residendi obligatione agitur, consensus requiritur; sufficit tamen consensus majoris partis, si Capitulum decernere, vel decernenti Episcopo consentire velit, ob commodum non proprium, sed Ecclesiae. *argum. c. ult. de his, quae fiunt à majore parte Capituli, & tradit Abb. cit. n. 4. Petrus Duenas reg. Jur. 297.*

CAPITVLVM VLTIMVM. Clericos

PARAPHRASIS.

Episcopus, aliisque Praelatus simili Jurisdictione praeditus potest Clericos obtinentes beneficia, quae residentiam personalem postulant, si ad aliam Dioecesein absque licentia ejus, commorandi causa, transferant, atque moniti, reversi non fuerint, beneficiis spoliare, nisi rationabilem excusationem ostendant.

SUMMARIUM.

1. *Be. est. tatus ad residentiam obligatus, si in aliena Dioecesi morari velit, à suo Ordinario, post monitionem, si non revertatur, spoliari potest beneficio.*
2. *Pluribus explicatur, utrum Canonicus v.g. in alia Ecclesia Canonicatum accipiens, renuntiare priori videatur.*

NOta Si beneficiarius ad residentiam obligatus in alia Dioecesi commorari velit, & monitus non revertatur, Ordinarium beneficio ipsum suo, ipso facto privare, sive spoliare potest, ita tamen, ut si postea reversus rationabilem absentiae causam ostenderit, restituendus sit. Contentiunt ea, quae diximus, ex parte hoc tit.

Quaestio est, si Canonicus v.g. in alia Ecclesia Canonicatum acceperit, num priori renuntiare videatur, ita, ut tanquam vacans

vacans alteri conferri queat. Antequam respondeam, notandum est ex *Innocent. hic, Imola n. 11. Abb. n. 4.* quòd beneficia personalem residentiam requirunt triplicis generis sint: alia enim residentiam, eamque perpetuam per se, sive servitij præstandi causâ, postulant; alia verò talem residentiam postulant ad tempus, v. g. trium, sex, aut novem mensium in anno; alia denique postulant residentiam tantum per accidens, videlicet in ordine ad lucrandos fructus, ita ut si Canonicus non resideat, fructus quidem percipere non possit, alia tamen iura Canonicatus retineat, sicuti docui *lib. 4. tract. 2. c. 6. n. 2.* De hac ultima residentia nulla est quæstio, quia certum est, quòd Canonicus in loco unius beneficii non residens, & idcirco fructus non accipiens, in alia Ecclesia Canonicatum accipere, & in eo residendo fructus lucrari possit, quia ratione sæpè accidit, ut quis sit Canonicus in pluribus Ecclesijs, sed non præbendatus in omnibus, uti *Imola hic notavit, n. 15.* Sed neque quæstio est de residentia secundi generis, dummodo ita acquirantur duo diversarum Ecclesiarum Canonicatus, ut ratione residentiam personalis secundum loci consuetudinem requisitæ compatibles sint, quare cum spectato Jure communi ob Tridentinam constitutionem *Sess. 24. c. 12. de reformatione*, habentibus dignitates, canonicatus, aut præbendas in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, liceat ab Ecclesia sua annuatim abesse per tres menses, idcirco Canonicus talis Ecclesiæ, qui se Tridentinæ constitutioni conformat, alibi Canonicatum, aliudve beneficium accipere, & tenere potest, quòd residentiam temporalem v. g. duorum aut trium mensium duntaxat requirit, non autem recipere potest Canonicatum, aliudve beneficium, quòd vel perpetuam, vel temporalem longiorem residentiam postulat, ita ut sint beneficia incompatibilia, propterea quòd utriusque beneficii residentiam satisfieri non possit.

Tunc verò quæstio locum habet, num per adeptionem alterius Canonicatus, prior ipso Jure vacet. Affirmat *Gl. in c. ex parte 8. v. per decem hoc. tit. Innocent. hic n. 1.* quem sequitur *Abb. n. 5.* propterea, quòd acceptando alterum incompatibile beneficium, post adeptam ejus possessionem, alteri tacite, sive ipso facto renunciare videatur. Confirmatur: nam constitutio etiam pœnalis, ad casum similem, ob rationis identitatem extendi potest; cum itaque in *c. de multa 28. de præbendis* decretum sit, ut obtinens secundum beneficium curatum, vel dignitatem, prius obtentum beneficium, vel dignitatem, ipso Jure amittere debeat, idque propter incompatibilitatem, hæc autem incompatibilitas eodem modo cernatur in beneficijs simplicibus, residentias incompatibiles postulantibus, consequenter eadem constitutio locum habebit. Sed contrarium rectius post *Ioan. And. hic* notat *Imola n. 13. Azor. 10. 2. lib. 6. c. 16. q. 9.* nam à Jure antiquo recedendum non est, nisi quatenus ei derogatum est: *L. Præcipimus 32. C. de appellationibus*. Atqui spectato Jure antiquo *c. Præerea 14. de præbendis*, qui plura incompatibilia beneficia accepit, neutrum ipso Jure amisit, sed compelli debuit ad alterum, quòd maluerit, dimittendum, sicuti dixi *in c. 3. hoc tit.* Neque id Jus antiquum correctum reperitur, nisi quoad beneficia curata, personatus, atque dignitates *cir. c. de multa*: ergo in simplicibus incompatilibus beneficijs procedi debet secundum Jura antiqua, ut beneficiarius, qui alterum incompatibile accepit, cogi debeat ad alterum ex his resignandum. Ad rationem pro priore sententia respondetur, hanc tacitam renunciationem præsumendam non esse, nisi beneficiarius statum vitæ incompatibilem accipiat, videlicet uxorem ducat, aut militiæ nomen det, sicuti *Gl. hic* docet, vel, nisi talis præsumptio ipso Jure introducta sit, cujusmodi tamen Jus in casu nostro non existit, Quam ob rem communiter docent

DD.

DD. *Abb. in cit. c. ex parte n. 2. Imolan. 1. cum Gl. v. decem annorum*, quod per solam absentiam, quamvis longam, seu decem annorum, beneficiarius non censetur habere beneficium pro derelicto, seu ei renuntiare, atque ideo opus est, ut prius citetur, quam ei auferatur, & alteri conferatur. Et hoc quidem semper tutius est, ut fiat. Interim verò negari non potest, sicuti propter longam absentiam, ac desertionem rei suae, spectatis circumstantiis, ceteri potest aliquis eam pro derelicta habere, ita etiam, & quidem magis de beneficiis Ecclesiasticis iudicandum esse, quippe cum ea diu desertam esse non debeant. Ad Confirmationem respondetur, contrarium esse verum, videlicet, quod lex poenalis aut exorbitans, vel correctoria Juris antiqui propter similitudinem, seu identitatem rationis, extendi non debet, prout docui *lib. 1. tract. 4. c. 18. n. 9. in fine.* & sumitur ex *L. si verò 64. §. de viro ff. soluto matrimonio.* Accedit in casu nostro, diversitatis rationem esse, cum enim Ecclesiarum necessitas, seu utilitas, residentiam in curatis, aliisque duplicibus beneficiis magis requirat, quam in simplicibus, ac proinde magis Ecclesiis noxium sit, si quis plura beneficia curata, aut plures dignitates obtineat, ideo hæc pluralitas sub graviore poena canonica prohibita est.

CAPITULUM UNICUM eodem Titulo in sexto.

Consuetudinem.

PARAPHRASIS.

Bonifacius VIII, reprobatur consuetudinem, quæ in quibusdam Ecclesiis introducta erat, ut Canonici, alique beneficiarij, distributiones quotidianas (quæ alias beneficia manualia, item victualia nuncupantur) integrè perciperent, dummodo præsentem essent in civitate, aut loco, in quo Ecclesia sita est, tamen si divinis officijs non interessent; atque statuit, ut dictæ distributiones quotidianæ Canoni-

cis, aliisque beneficiarijs, qui officijs divinis interessent, tribuantur, juxta cujusque Ecclesie rationabilem ordinationem factam, aut faciendam; qui verò de distributionibus quidpiam aliter acceperit, (ijs exceptis, quos infirmitas, seu justa, & rationalis corporalis necessitas, aut quos evidens Ecclesie utilitas excusat) rerum ita acceptarum dominium non acquirat, nec eas faciat suas, & ideo ad omnium restitutionem, quas contra hanc constitutionem acceperit, obligatus maneat, & idem omnino de distributionibus, quæ in anniversarijs defunctorum dari solent, sentiendum esse decernit.

SUMMARIUM.

1. Aliud est residere in loco beneficij, & aliud divinis officijs interesse.
  2. Et hinc, etsi alicui, qui divinis non adest, gratia facta sit, percipiendi nihilominus fructus sui beneficij, distributiones tamen quotidianas non lucratur.
  3. Nisi infirmitate, aut alia corporali necessitate fuerit impeditus.
  4. Aut absit à divinis ob evidentem Ecclesie illius utilitatem: si tamen habeat Ecclesie consuetudo, ut absentibus etiam distributiones dentur.
  5. Aut beneficij fructus in solis distributionibus consistant.
  6. Aut Papa privilegio absentibus etiam gratia distributionum facta fuerit.
  7. Possunt tamen Capitulares, propter Ecclesie utilitatem, etiam circa hæc distributiones statuta condere.
  8. Quamvis Juri conformis sit, & mentis Tridenti, ut distributionum harum usus tantum habeatur inter presentes, pro qualibet determinata hora.
  9. Quod idem censendum est de distributionibus in anniversarijs.
- NOTandum primò, Aliud est residere in loco beneficij, & aliud divinis officijs interesse, prout explicavi *lib. 4. tract. 2. c. 6.*